

SALA KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning	
Ink. 2012 -08- 08	
Diarienum 2012/205	Aktbilaga 1

Trafikförsörjningsprogram

för

färdtjänst och riksfärdtjänst

Sala kommun

Ny lag januari 2012

Från den 1 januari 2012 gäller en ny lag för kollektivtrafiken (SFS 2010:1065) med vissa följdändringar i Lag om färdtjänst (SFS 1997:736) respektive Lag om riksfärdtjänst (SFS 1997-735). Kollektivtrafiklagen ger delvis nya förutsättningar för genomförande och utveckling av kollektivtrafiken. I varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet med samlat ansvar för kollektivtrafiken i regionen. Kraven på att kollektivtrafiken skall bli tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning kvarstår. I Lag om färdtjänst anges att "kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas".

I avtal mellan kommunen och Landstinget Västmanland samt övriga kommuner i länet, har överenskommits att Landstinget Västmanland skall vara regional kollektivtrafikmyndighet. Landstinget Västmanland svarar därmed, för kollektivtrafiken i regionen. Efter överenskommelse med myndigheten äger kommun rätt att överlåta huvudmannskapet för färdtjänst och riksfärdtjänst.

Enligt kollektivtrafiklagen skall den regionala kollektivtrafikmyndigheten upprätta trafikförsörjningsprogram för den regionala och lokala kollektivtrafiken samt för den färdtjänst och riksfärdtjänst som myndigheten har ansvar för. Övriga kommuner har att svara för att trafikförsörjningsprogram upprättas för färdtjänst och riksfärdtjänst.

Sala kommun har valt att inte överlåta huvudmannskapet för färdtjänst och riksfärdtjänst till regionala kollektivtrafikmyndigheten. Föreliggande trafikförsörjningsprogram har därför upprättats.

Planering och beslut

Kommunens trafikförsörjningsprogram skall enligt Lag om kollektivtrafik vara upprättat senast 1 oktober 2012. Ansvarig nämnd för trafikförsörjningsprogrammet för färdtjänst och riksfärdtjänst är kommunstyrelsen i Sala kommun.

För att följa lagstiftningen skall programmet minst omfatta

- beskrivningar med omfattning av trafik
- grunderna för prissättning
- åtgärder för att skydda miljön.

Övriga avsnitt bidrar till att göra trafikförsörjningsprogrammet till ett instrument för den framtida planeringen och bör innehålla kommunens mål gällande utveckling och omfattning, kommunens planering hur trafik ska samordnas, tillgänglighetsarbete samt förväntade förändringar i åldersstruktur.

Samråd

Samråd sker med den regionala kollektivtrafiknämnden i Västmanland genom kollektivtrafikberedning, länsdelsträffar och kommunvisa planeringsträffar, med Västmanlands Samtrafikförbund genom tjänstemannaråd och direktionmöten. Samtrafik har regelbundna brukarråd med representanter för länets pensionärers och handikapporganisationer. Inom kommunen finns kommunala handikappråd och pensionärsråd.

Nuläge

Kommunen är sedan 1 juni 2001 medlem i kommunalförbundet Västmanlands Samtrafikförbund. Förbundet har till ändamål att utgöra en gemensam organisation för planering och drift av transporter för sjukresor, som åvilar landstinget enligt lag om resekostnadsersättning vid sjukresor, och för färdtjänst, som åvilar kommunerna enligt lag om färdtjänst samt skolskjuts med taxi enligt skollagen och resor till dagvård enligt socialtjänstlagen.

I uppgiften ingår att upphandla transporttjänster för utförandet. Avtalet mot transportörer gäller perioden 2011-11-01 - 2016-10-31, utan möjlighet till förlängning. Färdtjänstbeställningar görs till beställningscentralen, Samtrafik i Västmanland.

Resa i annan kommun tillhandahålls av Företagstaxi Netrevelation Helsingborg, ett rikstäckande nätverk av samarbetspartners bestående av olika taxiföretag.

Sala kommun anlitar Riksfärdtjänsten Sverige AB för anordnande av beslutade riksfärdtjänstresor.

I tabellen nedan redovisas statistik över antal färdtjänstillstånd och antal resor under perioden 2008 - 2011.

År	Totalt antal tillstånd	Totalt antal nyttjade tillstånd	I % nyttjade tillstånd	Totalt antal resor	Antal resor/ nyttjat tillstånd
2011	447	295	65	10 767	36
2010	518	371	72	11 730	32
2009	610	371	61	12 001	32
2008	674	441	65	13 914	32

I tabellen nedan redovisas kostnader för transporter och administration inkl. beställningscentral exklusive egenavgifter under perioden 2008 - 2011.

År	Kostnader i tkr transport	Administration
2011	1776	368
2010	1959	391
2009	2273	382
2008	2418	442

I tabellen nedan redovisas antal beviljade riksfärdtjänstresor och kostnader under perioden 2008-2011

År	Kostnad i tkr riksfärdtjänst	Totalt antal resor
2011	73	57
2010	174	68
2009	384	181
2008	467	217

Mål

Kommunens mål är att även personer med funktionsnedsättningar skall kunna ta del av samhällslivet, arbeta och utbilda sig på så lika förutsättningar som möjligt, jämfört med övriga invånare i kommunen. Färdtjänsten är ett medel för att uppnå detta.

Enligt lag om färdtjänst kan tillstånd till färdtjänst ges till dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand, eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Färdtjänsten är ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken.

Kommunen har som mål att i samarbete med den regionala kollektivtrafikmyndigheten arbeta för att den allmänna kollektivtrafiken är så anpassad att behovet av färdtjänst år 2020 inte skall överstiga den efterfrågan som redovisas för år 2011, exempelvis genom att tillgänglighetsanpassa hållplatser och tillfartsvägar där kommunen är väghållare samt plan för underhåll av desamma såsom vinterväghållning.

I Västmanlands trafikförsörjningsprogram finns mål formulerade för personer med funktionshinder. För att uppnå målen krävs ett nära samarbete mellan kommun och myndighet. Sala kommun ska främja kollektivtrafikens utveckling och övrig samhällsplanering genom anpassning för funktionshindrade.

Strategiska val

Kommunen har nyligen tagit ställning till att även fortsatt ansvara för färdtjänst och riksfärdtjänst och inte överlåta huvudmannskapet till den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Kommunens viljeinriktning är att med en gemensam organisation inom kommunen förstärka förutsättningarna för ökad effektivitet gällande samhällsfinansierade transporter. Organisationen ger möjlighet till större/gemensamma upphandlingar för särskild kollektivtrafik, större samordning av resandet samt vidareutveckling/anpassning av kollektivtrafiken till flera målgrupper. Detta leder till ökad samordning och minskat resande med den särskilda kollektivtrafiken. Resandet ska i huvudsak behandlas som en trafikpolitisk fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning även för funktionshindrade.

Sala kommun har gemensam organisation för samhällsfinansierade resor från 2011. Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd med ansvaret för kollektivtrafik samt särskild kollektivtrafik. Handläggning av ansökningar för färdtjänst och riksfärdtjänst sker hos Kommunstyrelsens förvaltning. Beslut fattas av handläggare med delegation att utreda och fatta beslut i ärendet. Genom centraliserad handläggning och beslut av färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjuts, elevresor, resor till daglig verksamhet samt dagvårdresor ska transportperspektivet förstärkas. Möjligheten till samordningsvinster ska öka mellan olika typer av resande.

Riktlinjerna för särskild kollektivtrafik ska i första hand vara ett stöd för handläggarna. Riktlinjerna ska komplettera och förklara lagtext, förarbetsuttalanden och rättspraxis. Riktlinjerna ska därmed bidra till en rättvis och likställd behandling.

Riksfärdtjänst är resor som sker från Sala kommun till annan kommun. Lagen anger ingen skyldighet för kommunen att anordna själva transporten.

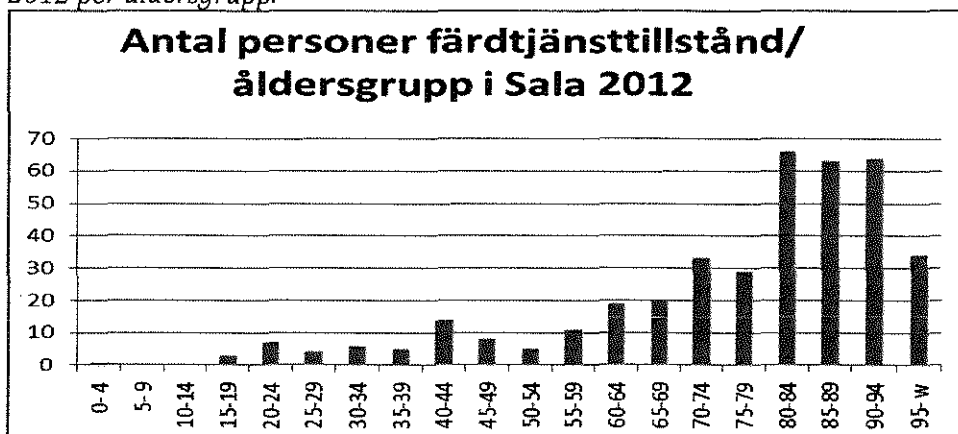
Färdtjänstens utveckling till år 2020

Den åldersgrupp som till största delen uppfyller kraven för beviljande av färdtjänst är personer 80 år och äldre. I ett nära framtidsperspektiv blir den gruppen allt större. Samtidigt är äldre personer allt mer aktiva långt upp i åldern och behovet av färdtjänst är inte självklart växande i proportion till fler äldre.

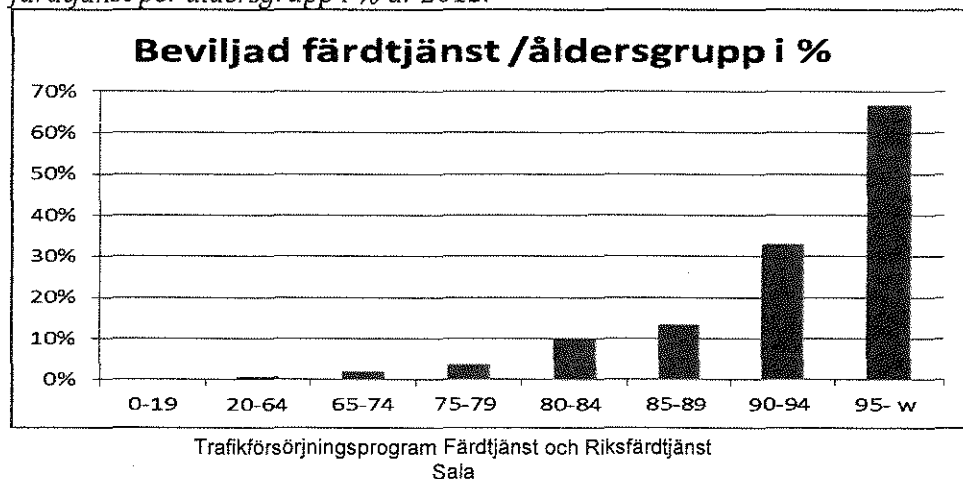
Kollektivtrafiken har ett fördubblingsmål till år 2020. För att nå dit krävs ett aktivt arbete inom flera områden. Det krävs ett större och mer anpassat utbud av kollektivtrafik, samt att förändra attityder till att resa kollektivt, vilket även gäller gruppen äldre och funktionshindrade.

Med ett fortsatt tillgänglighetsarbete inom kollektivtrafiken med låggolvbussar, anpassning av hållplatser och tillfartsvägar, förbättrad information, tillgång till ledsagning mellan trafikslag, anropsstyrd trafik samt samplanering mellan trafikslag skapas förutsättningar för fler att ta del av kollektivtrafiken. Detta leder till att gruppen som är i behov av färdtjänst blir begränsad. Framtida behov av färdtjänst kommer att kunna erbjudas till den grupp som inte kan ta del av kollektivtrafiken till förhållandevis rimliga kostnader.

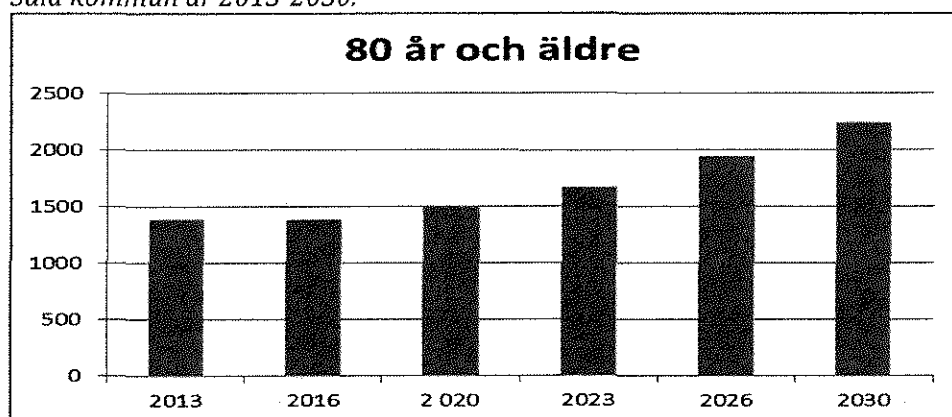
I diagrammet nedan beskrivs antal personer med färdtjänsttillstånd 2012 per åldersgrupp.

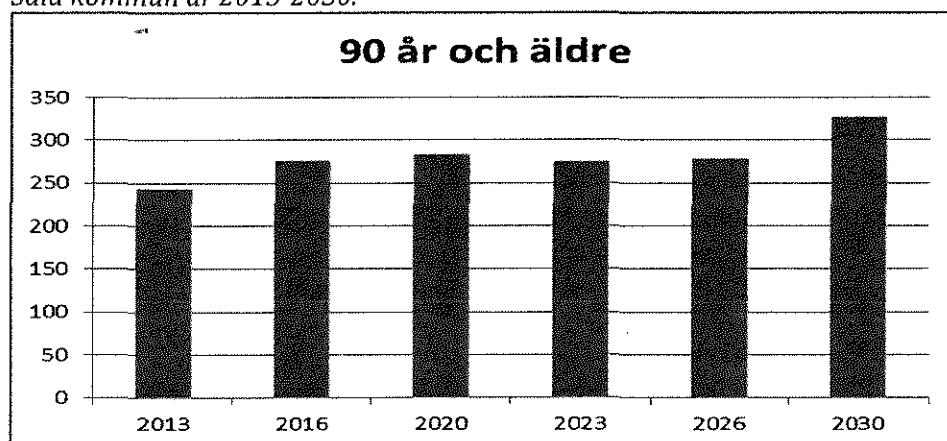
I diagrammet nedan beskrivs andel av befolkningen som är beviljad färdtjänst per åldersgrupp i % år 2012.

I diagrammet nedan beskrivs befolkningsprognos 80 år och äldre inom Sala kommun år 2013-2030.

I diagrammet nedan beskrivs befolkningsprognos 90 år och äldre inom Sala kommun år 2013-2030.

Omfattning av kommunens färdtjänst

Den färdtjänstberättigade ska ha möjlighet att göra det antal resor han/hon har behov av. Med färdtjänst i Sala kommun får den färdtjänstberättigade normalt resa obegränsat antal resor inom kommunens gränser, samt 30 km utanför kommungränsen. För att beviljas färdtjänst krävs att den sökande är folkbokförd i Sala kommun.

Den utvidgade färdtjänsten innebär att den färdtjänstberättigade kan söka tillstånd för resor, utöver vad som gäller om resor i kommunen och 30 km utanför kommungränsen, i form av resa i annan kommun. Förutsättningar för att bevilja färdtjänst ska föreligga, för att utvidgad färdtjänst ska kunna komma ifråga. Den färdtjänstberättigade får göra högst 30 enkelresor per år i andra kommuner.

Endast personer med ett stadigvarande funktionshinder som inte är kortvarigt kan beviljas färdtjänst. Funktionshindret kan bero på både fysiska som psykiska svårigheter eller kombinationer av dessa. Funktionshindret anses stadigvarande om det kan bedömas ha en varaktighet som överstiger 3 månader.

Funktionshindret ska även regelmässigt förorsaka stora svårigheter att använda ordinarie kollektivtrafik. I områden där den allmänna kollektivtrafiken är

anpassad och tillgänglig för personer med funktionshinder beviljas som regel inte resor med färdtjänst.

Vid bedömning ska hänsyn tas till den enskildes förmåga. Utvecklingsstörda med påtagliga svårigheter att orientera sig kan beviljas färdtjänst, såvida orienteringssvårigheterna inte enbart gäller enstaka mål.

Psykiska problem, ex olika slag av fobier, kan berättiga till färdtjänst i de fall problemen kan uppstå vid själva resandet. En sådan fobi ska vara väl styrkt exempelvis av specialistläkare. Färdtjänstberättigad har rätt att i mån av plats ta med sig en (1) medresenär samt egna barn under 12 år. Maximalt 3 personer, inkl den färdtjänstberättigade. Vård och omsorgsförvaltningens personal som åker med under arbetet betalar ingen avgift. Avgift utgår i övrigt enligt gällande bestämmelser och taxa.

Grunder för prissättning av resor

Avgift utgår enligt av kommunfullmäktige beslutad taxa för färdtjänst¹ för den färdtjänstberättigade och för medresenär.

För färdtjänstresenär gäller avgiften enligt VL:S busstaxa x koefficienten 1,5 och för medresenär busstaxan x koefficienten 3,0. Lägsta avgift har fastställts till 30 kr. Om två färdtjänstberättigade reser tillsammans betalar båda vardera en egenavgift.

Som medresenär räknas person som inte är färdtjänstberättigad eller ledsagare. Förälder till barn med färdtjänst ses som medresenär, oavsett barnets ålder. Personal inom Vård- och omsorgsförvaltningen betalar ingen avgift då de åker med i tjänsten.

Egenavgiften för färdtjänst, resa i annan kommun är 25 % av taxameterpriset, dock lägst 30 kr.

För att skapa rättvisa gällande resekostnader fattades beslut i kommunfullmäktige 2009-01-29 § 12 om att färdtjänstresor till och från dagverksamheterna och dagvård för personer med demenssjukdom som vård och omsorgsförvaltningen driver för den enskilde, skall kosta motsvarande vad som fastställts vara lägsta avgift för färdtjänst, vilket i nuläget är 30 kr.

Samma taxa ska gälla för personer utan färdtjänsttillstånd då de reser till och från kommunala dagverksamheter. Taxan gäller även för personer som saknar färdtjänsttillstånd och som beviljats bistånd för att besöka kommunal dagvård för personer med demenssjukdom. Dessutom gäller samma taxa även för personer med psykiska funktionshinder som reser till och från kommunala dagverksamheter, där insatsen är behovsprövad och biståndsbedömd enl. SoL. Resorna ska samordnas med övriga anropsstyrda transporter.

I Lagen om riksfärdtjänst (1997:735) anges att en kommun ska på de villkor som anges i lagen lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt. Beslut om riksfärdtjänst fattas enligt lag om riksfärdtjänst (SFS 1997:735).

¹ KF§60 Dnr 2006.127

Riksfärdtjänst är resor som sker från Sala kommun till annan kommun tur och/eller retur. Kommunen har ingen skyldighet att anordna själva transporten. Vid resa med riksfärdtjänst skall resenären betala en viss avgift, den s k egenavgiften fastställd av regeringen. Egenavgiftens storlek skall motsvara normala reskostnader med allmänna färdmedel och beräknas efter vägavståndet i kilometer.

Riksfärdtjänst innebär att ersättning lämnas för reskostnader, om den sökandes funktionshinder är så stort att resan inte kan företas till normala reskostnader. Utgångspunkt för vad som avses med normala reskostnader är vad motsvarande resa med billigaste allmänna kommunikation kostar. Förutsättningarna för rätt till riksfärdtjänst är därmed annorlunda jämfört med färdtjänst.

Det innebär att kraven för tillstånd till riksfärdtjänst är högre än för färdtjänst. Ett krav för att tillstånd ska ges är att resan är särskilt kostsam för den sökande.

Riksfärdtjänstresa kan ske med

- Tåg, flyg och andra allmänna kommunikationer
- Taxi eller annat särskilt anpassat färdtjänstfordon

Ansökan görs för varje enskild resa. Något generellt tillstånd lämnas inte.

Samband med övrig kollektivtrafik

Färdtjänst är en särskild kollektivtrafik och ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst ska ge personer med varaktiga funktionshinder möjligheter att förflytta sig i samhället. Den allmänna kollektivtrafiken är till stor del anpassad och tillgänglig för personer med funktionshinder. Det innebär att resor kan ske i kombination med allmän kollektivtrafik som är handikappanpassad och med färdtjänst.

Anpassning av kollektivtrafik till funktionshindrade har förbättrats de senaste åren. Trots det finns vissa åtgärder som måste till för att alla medborgare ska kunna resa på samma villkor. Tillgång till ledsagare på tågstationer med hjälp av sj-service har utvecklats och kopplingar mellan trafikslag har förbättrats. Ytterligare åtgärder för tillgänglighetsanpassning av hållplatser och tillfartsvägar krävs, samt att ledsagarservice blir tillgänglig även mellan trafikslag.

Sala kommun är medlem i Samtrafik vilket också möjliggör samplanering mellan trafikslag ex. färdtjänstresor kan samplaneras tillsammans med sjukresor.

En omfördelning av kostnader mellan särskild kollektivtrafik och kollektivtrafik kommer att ske, för att skapa förutsättningar för anpassad och utbyggd kollektivtrafik, riktad till alla kommunens invånare.

Åtgärder för att skydda miljön

Leverantören av persontransporttjänster skall ha ett strukturerat och dokumenterat miljöarbete som är öppet för granskning av beställaren. Miljöarbetet skall vara aktivt under hela avtalsperioden och leda till ständig förbättring. Miljöarbetet skall följas upp internt minst en gång per år.

Miljöledningsarbetet innebär att leverantören själv organiserar sitt arbete med att se till att de miljörelaterade upphandlingskraven efterlevs.

Detta innebär att det minst skall finnas:

- en miljöpolicy
- ett åtgärdsprogram med mätbara och tidsatta mål för betydande miljöaspekter.

- Samtliga fordon skall tillhöra MK2005 eller miljöklass med högre årtalsbeteckning.

- För personbilar gäller att fordon med fordonsår 2008 eller senare skall uppfylla miljökraven för miljöfordon enligt regerings förordning (2009:1). Miljöfordon som kan köras på såväl fossila drivmedel som förnyelsebara drivmedel skall till minst 70 % av fordonets körsträcka köras på förnyelsebart drivmedel. Krav skall kunna styrkas av leverantören genom att rapportera in uppgifterna till beställarens miljö- och fordonsdatabas (Frida) via internet.

Uppföljning

Trafikförsörjningsprogrammet för färdtjänst och riksfärdtjänst är det första i sitt slag framtaget av Sala kommun. Programmet beskriver omfattning av trafik, grunderna för prissättning samt åtgärder för att skydda miljön. Därutöver beskrivs mål gällande utveckling och omfattning, strategiska val om samordning, tillgänglighetsarbete och beskrivningar av åldersstruktur inom kommunen.

Trafikförsörjningsprogrammet kommer att revideras en gång per mandatperiod.